

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
JEANA RICHARDA DE LA TOURA
przedstawiona w dniu 23 marca 2023 r.¹

Sprawy połączone C-829/21 i C-129/22

TE,

**RU, prawnie reprezentowana przez TE,
przeciwko**

Stadt Frankfurt am Main (C-829/21)

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Hessischer
Verwaltungsgerichtshof (wyższy sąd administracyjny dla Hesji, Niemcy)]

i

EF

przeciwko

Stadt Offenbach am Main (C-129/22)

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Verwaltungsgericht
Darmstadt (sąd administracyjny w Darmstadt, Niemcy)]

Odesłanie prejudycjalne – Kontrole graniczne, azyl i imigracja – Polityka imigracyjna –
Dyrektywa 2003/109/WE – Status obywateli państw trzecich będących rezydentami
długoterminowymi – Artykuł 9 ust. 4 – Cofnięcie lub utrata statusu – Artykuł 14 –
Rezydent długoterminowy nabywający prawo pobytu na terytorium państwa członkowskiego
innego niż państwo, które przyznało mu status rezydenta długoterminowego –
Odnowienie dokumentu pobytowego w tym państwie członkowskim – Warunki

I. Wprowadzenie

1. Rozpatrywane wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 9 ust. 4 i art. 14 dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi², zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/51/UE z dnia 11 maja 2011 r.³.

2. Wnioski te zostały złożone w ramach sporów pomiędzy, w sprawie C-829/21, TE, obywatelką Ghany, i RU, jej córką urodzoną w Niemczech, a Stadt Frankfurt am Main (miastem Frankfurt nad Menem, Niemcy), oraz, w sprawie C-129/22, EF, obywatelem Pakistanu, a Stadt Offenbach am Main (miastem Offenbach nad Menem, Niemcy).

¹ Język oryginału: francuski.

² Dz.U. 2004, L 16, s. 44.

³ Dz.U. 2011, L 132, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą 2003/109”.

3. Spory te dotyczą, w odniesieniu do sprawy C-829/21, odmowy odnowienia przez właściwy urząd do spraw cudzoziemców zezwolenia na pobyt TE oraz wydania zezwolenia na pobyt dla RU, jej małoletniego dziecka, a, w odniesieniu do sprawy C-129/22, odmowy odnowienia przez właściwy urząd do spraw cudzoziemców zezwolenia na pobyt EF z tego względu, że TE, z jednej strony, i EF, z drugiej strony, utracili przyznany im we Włoszech status obywatela państwa trzeciego będącego rezydentem długoterminowym z powodu nieobecności na terytorium tego państwa członkowskiego przez okres przekraczający sześć lat.

4. Na wniosek Trybunału niniejsza opinia skupi się na drugim pytaniu prejudycjalnym w sprawie C-829/21⁴. W pytaniu tym do Trybunału zwrócono się o wskazanie właściwej daty – w ramach postępowania w sprawie odnowienia dokumentu pobytowego w państwie członkowskim innym niż państwo, które przyznało status rezydenta długoterminowego – dla oceny istnienia tego statusu.

5. W niniejszej opinii na zakończenie mojej analizy zaproponuję, aby Trybunał orzekł, że w ramach postępowania w sprawie odnowienia dokumentu pobytowego w państwie członkowskim innym niż państwo, które przyznało obywatelowi państwa trzeciego status rezydenta długoterminowego, właściwą datą dla oceny istnienia tego statusu jest data złożenia wniosku o odnowienie i dokumentacji dowodowej, a nie jakakolwiek data w trakcie administracyjnego etapu rozpatrywania tego wniosku lub ewentualnego etapu sądowego w razie zaskarżenia decyzji o odmowie odnowienia.

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

6. Motyw 21 dyrektywy 2003/109 stanowi:

„Państwo członkowskie, w którym rezydent długoterminowy zamierza wykonywać swoje prawo pobytu, powinno mieć możliwość sprawdzenia, czy dana osoba spełnia warunki niezbędne do zamieszkania na jego terytorium. [...]”.

7. Artykuł 2 lit. b), c) i d) tej dyrektywy zawiera, do celów owej dyrektywy, następujące definicje:

- „b) »rezydent długoterminowy« oznacza obywatela państwa trzeciego, który posiada status rezydenta długoterminowego, o którym mowa w art. 4–7;
- c) »pierwsze państwo członkowskie« oznacza państwo członkowskie, które po raz pierwszy przyznało status rezydenta długoterminowego obywatelowi państwa trzeciego;
- d) »drugie państwo członkowskie« oznacza każde państwo członkowskie inne niż to, które po raz pierwszy przyznało status rezydenta długoterminowego obywatelowi państwa trzeciego oraz w którym osoba długotrwale zamieszkująca wykonuje prawo pobytu”.

⁴ Verwaltungsgericht Darmstadt (sąd administracyjny w Darmstadt, Niemcy) w sprawie C-129/22 nie stawia tego pytania wprost, a odwołuje się do postanowienia odsyłającego w sprawie C-829/21.

8. Artykuł 8 rzeczonyj dyrektywy, zatytułowany „Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego [UE]”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Status rezydenta długoterminowego ma charakter stały, z zastrzeżeniem art. 9.

2. Państwa członkowskie wydają rezydentowi długoterminowemu zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego [UE]. Zezwolenie jest ważne przez co najmniej pięć lat i podlega automatycznemu odnowieniu z chwilą jego wygaśnięcia, na podstawie wniosku, jeżeli wniosek taki jest wymagany”.

9. Artykuł 9 dyrektywy 2003/109, zatytułowany „Cofnięcie lub utrata statusu”, przewiduje w ust. 4 i 5:

„4. Rezydent długoterminowy, który zamieszkiwał w innym państwie członkowskim zgodnie z rozdziałem III, traci status rezydenta długoterminowego uzyskany w pierwszym państwie członkowskim, jeżeli uzyskał taki status w innym państwie członkowskim zgodnie z art. 23.

W każdym przypadku po sześciu latach nieobecności na terytorium państwa członkowskiego, które przyznało status rezydenta długoterminowego, dana osoba traci status rezydenta długoterminowego w wymienionym państwie członkowskim.

W drodze odstępstwa od przepisów akapitu drugiego, dane państwo członkowskie może przewidzieć, że z przyczyn szczególnych rezydent długoterminowy zachowuje status we wspomnianym państwie członkowskim w przypadku nieobecności na jego terytorium przez okres przekraczający sześć lat.

5. W odniesieniu do przypadków określonych w [...] ust. 4 państwa członkowskie, które przyznały status, wprowadzają uproszczoną procedurę ponownego uzyskania statusu rezydenta długoterminowego.

[...]”.

10. Zgodnie z art. 14 ust. 1 tej dyrektywy:

„Rezydent długoterminowy nabywa prawo do zamieszkiwania na terytorium państw członkowskich innych niż państwo, które przyznało mu status rezydenta długoterminowego, na okres przekraczający trzy miesiące, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym rozdziale”.

11. Artykuł 15 rzeczonyj dyrektywy, zatytułowany „Warunki zamieszkania w drugim państwie członkowskim”, stanowi:

„1. Najszybciej, jak to możliwe, i nie później niż trzy miesiące po wjeździe na terytorium drugiego państwa członkowskiego rezydent długoterminowy składa wniosek do właściwych organów tego państwa członkowskiego o wydanie zezwolenia na pobyt.

[...]

4. Do wniosku dołącza się dokumentację dowodową określoną przez prawo krajowe, potwierdzającą, że dana osoba spełnia odpowiednie warunki, jak również dokument pobytowy rezydenta długoterminowego oraz ważny dokument podróży lub ich uwierzytelnione odpisy.

[...].

12. Artykuł 19 dyrektywy 2003/109, zatytułowany „Rozpatrywanie wniosków i wydawanie dokumentu pobytowego”, przewiduje w ust. 2:

„Jeżeli warunki przewidziane w art. 14, 15 i 16 są spełnione, wówczas, [...] drugie państwo członkowskie wydaje rezydentowi długoterminowemu dokument pobytowy, który będzie mógł być odnowiony. Jest on odnawiany, na podstawie wniosku, jeżeli jest on wymagany, z chwilą wygaśnięcia dokumentu. Drugie państwo członkowskie powiadamia pierwsze państwo członkowskie o swojej decyzji”.

13. Artykuł 22 owej dyrektywy, zatytułowany „Cofnięcie dokumentu pobytowego i obowiązek readmisji”, stanowi w ust. 1 lit. b):

„Do czasu, gdy obywatel państwa trzeciego uzyska status rezydenta długoterminowego, drugie państwo członkowskie może zdecydować o odmowie odnowienia lub cofnięciu dokumentu pobytowego oraz zobowiązać daną osobę i członków jej rodziny, zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym, w tym procedurami dotyczącymi wydalenia, do opuszczenia jego terytorium w następujących przypadkach:

[...]

b) gdy warunki przewidziane w art. 14, 15 i 16 przestały być spełniane”.

B. Prawo niemieckie

14. Paragraf 38a Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (ustawy o pobycie, działalności zarobkowej i integracji cudzoziemców na terytorium federalnym)⁵ z dnia 25 lutego 2008 r., w brzmieniu mającym zastosowanie do sporów w postępowaniach głównych, zatytułowany „Dokument pobytowy dla rezydentów długoterminowych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej”, przewiduje w ust. 1:

„Zezwolenie na pobyt wydaje się cudzoziemcowi, który posiada status rezydenta długoterminowego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeśli chce on przebywać na terytorium federalnym dłużej niż 90 dni [...]”.

15. Paragraf 51 ust. 9 akapit pierwszy pkt 4 tej ustawy stanowi, że zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE traci ważność tylko wtedy, gdy cudzoziemiec przebywa poza terytorium federalnym przez okres sześciu lat.

16. Paragraf 52 ust. 6 rzeczonyj ustawy przewiduje, że zezwolenie na pobyt wydane na podstawie § 38a tejże ustawy należy co do zasady cofnąć, jeżeli cudzoziemiec utraci status rezydenta długoterminowego w innym państwie członkowskim Unii.

⁵ BGBl. 2008 I, s. 162, zwana dalej „AufenthG”.

III. Okoliczności faktyczne w postępowaniach głównych oraz pytania prejudycjalne

A. Sprawa C-829/21

17. TE, będąca obywatelką Ghany, wjechała na terytorium niemieckie z Włoch w dniu 3 września 2013 r.

18. Posiada ona zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE wydane we Włoszech i zawierające dopisek „illimitata” ([na czas] nieokreślony) i „Soggiornante di Lungo Periodo – [UE]” (rezydent długoterminowy [UE]).

19. Zgodnie z § 38a AufenthG urząd do spraw cudzoziemców miasta Offenbach (Niemcy), który był wówczas właściwy, wydał jej w dniu 5 grudnia 2013 r. zezwolenie na pobyt ważne na okres jednego roku.

20. W dniu 5 sierpnia 2014 r. TE urodziła córkę RU, która cierpiała na bardzo poważną wadę serca wymagającą operacji i pooperacyjnych badań kontrolnych, co uniemożliwiało TE kontynuowanie działalności zawodowej. W związku z tą sytuacją TE musiała korzystać ze świadczeń socjalnych, aby utrzymać swoją rodzinę.

21. Decyzjami urzędu do spraw cudzoziemców miasta Offenbach z dnia 30 stycznia 2015 r. wnioski TE i RU, które zostały złożone w dniu 12 listopada 2014 r. i które dotyczyły, odpowiednio, odnowienia i wydania zezwolenia na pobyt, zostały oddalone ze względu na brak zapewnienia środków utrzymania zgodnie § 5 ust. 1 pkt 1 AufenthG. TE i RU wezwano do opuszczenia niemieckiego terytorium i zagrożono im wydaleniem do Włoch lub Ghany.

22. Wyrokiem z dnia 20 listopada 2015 r. Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (sąd administracyjny we Frankfurcie nad Menem, Niemcy) oddalił wniesioną przez TE i RU skargę o nałożenie zobowiązania (Verpflichtungsklage) skierowaną przeciwko tym decyzjom.

23. TE i RU wniosły następnie o dopuszczenie apelacji od tego wyroku do Hessischer Verwaltungsgerichtshof (wyższego sądu administracyjnego dla Hesji, Niemcy).

24. Postanowieniem z dnia 11 marca 2016 r. sąd ów dopuścił apelację z uwagi na poważne wątpliwości, jakie powziął, co do zasadności rozstrzygnięcia wydanego w pierwszej instancji ze względu na znaczenie opieki medycznej wymaganej przez RU, która to okoliczność, zdaniem tego sądu, może stanowić wyjątek od ogólnej zasady przewidzianej w § 5 ust. 1 pkt 1 AufenthG.

25. Od dnia 1 listopada 2017 r. postępowanie przed sądem odsyłającym było zawieszono.

26. W dniu 7 września 2020 r. miasto Frankfurt nad Menem podjęło to postępowanie. Obecnie miasto to utrzymuje, że nie jest już możliwe wydanie TE zezwolenia na pobyt zgodnie z § 38a AufenthG. TE nie zamieszkiwała bowiem we Włoszech od ponad sześciu lat i nie korzysta już zatem ze statusu rezydenta długoterminowego UE. TE nie można także wydać zezwolenia na pobyt na podstawie § 9a AufenthG, ponieważ TE i RU mieszkają w mieszkaniu finansowanym przez służby społeczne i tym samym nie posiadają „odpowiednich warunków mieszkaniowych” w rozumieniu tego przepisu.

27. W tych okolicznościach Hessischer Verwaltungsgerichtshof (wyższy sąd administracyjny dla Hesji) postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

- „1) Czy § 38a ust. 1 [AufenthG], który zgodnie z prawem krajowym wykląda się w ten sposób, że rezydent długoterminowy, który zmienia państwo pobytu, musi posiadać status rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim również w momencie odnowienia dokumentu pobytowego, jest zgodny z przepisami art. 14 i nast. dyrektywy [2003/109], które stanowią jedynie, że rezydent długoterminowy ma prawo do zamieszkiwania na terytorium państw członkowskich innych niż państwo, które przyznało mu status rezydenta długoterminowego, na okres przekraczający trzy miesiące, jeżeli spełnione są warunki określone w rozdziale III tej dyrektywy?
- 2) Czy zgodnie z przepisami art. 14 i nast. dyrektywy 2003/109 organ do spraw cudzoziemców rozpoznający wniosek o odnowienie dokumentu pobytowego na podstawie § 38a ust. 1 AufenthG, jeżeli spełnione są pozostałe warunki odnowienia z ograniczonym okresem ważności i cudzoziemiec w szczególności posiada stałe i regularne dochody, jest uprawniony do ustalenia ze skutkiem w postaci utraty przez cudzoziemca prawa do pobytu, że cudzoziemiec ten w międzyczasie, a więc po przeprowadzeniu się do drugiego państwa członkowskiego, utracił status prawny rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim zgodnie z art. 9 ust. 4 akapit drugi dyrektywy 2003/109? Czy stan istotny dla rozstrzygnięcia określa się na moment ostatniej decyzji organu, ewentualnie ostatniego orzeczenia sądu?
- 3) W przypadku odpowiedzi przeczącej na pytania pierwsze i drugie:
Czy na rezydencie długoterminowym spoczywa ciężar dowodu co do tego, że przysługujące mu prawo do pobytu rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim nie wygasło?
W przypadku odpowiedzi przeczącej: czy sąd lub organ krajowy są uprawnione do badania, czy wygasł wydany rezydentowi długoterminowemu dokument pobytowy z nieograniczonym okresem ważności, czy też byłoby to sprzeczne z wynikającą z prawa Unii zasadą wzajemnego uznawania decyzji organów?
- 4) Czy obywatelce państwa trzeciego posiadającej dokument pobytowy dla rezydentów długoterminowych z nieograniczonym okresem ważności, która wjechała do Niemiec z Włoch i która ma stałe i regularne dochody, można zarzucić, że nie przedstawiła dowodu potwierdzającego posiadanie odpowiednich warunków mieszkaniowych, chociaż Republika Federalna Niemiec nie skorzystała z upoważnienia zawartego w art. 15 ust. 4 akapit drugi dyrektywy 2003/109, a skierowanie tej obywatelki państwa trzeciego do mieszkania socjalnego było konieczne tylko dlatego, że dopóki nie posiada ona żadnego dokumentu pobytowego zgodnie z § 38a AufenthG, to nie jest jej wypłacany zasiłek na dziecko?”

B. Sprawa C-129/22

28. EF, będący obywatelem Pakistanu, wjechał na terytorium niemieckie z Włoch w dniu 1 kwietnia 2014 r.

29. Posiada on zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE wydane we Włoszech i zawierające dopisek „illimitata” ([na czas] nieokreślony) i „Soggiornante di Lungo Periodo – [UE]” (rezydent długoterminowy [UE]).

30. Zgodnie z § 38a AufenthG urząd do spraw cudzoziemców Landkreis Offenbach (okręgu Offenbach, Niemcy), który był wówczas właściwy, wydał mu w dniu 10 lipca 2014 r. zezwolenie na pobyt ważne na okres jednego roku.

31. To zezwolenie na pobyt było następnie stale odnawiane, ostatni raz w dniu 28 maja 2019 r. przez miasto Offenbach nad Menem, które jest obecnie właściwe, aż do dnia 13 lipca 2021 r.

32. Złożony w dniu 17 marca 2021 r. przez EF wniosek o odnowienie zezwolenia na pobyt na podstawie § 38a AufenthG został oddalony decyzją miasta Offenbach nad Menem z dnia 27 kwietnia 2021 r. w istocie ze względu na to, że EF utracił status rezydenta długoterminowego, ponieważ nie przebywał we Włoszech od ponad sześciu lat.

33. W dniu 6 maja 2021 r. EF wniósł skargę na tę decyzję do Verwaltungsgericht Darmstadt (sądu administracyjnego w Darmstadt) zmierzającą w szczególności do zobowiązania miasta Offenbach nad Menem do odnowienia jego zwolnienia na pobyt zgodnie z § 38a AufenthG.

34. Miasto Offenbach nad Menem utrzymuje swoje stanowisko przedstawione w decyzji z dnia 27 kwietnia 2021 r., a mianowicie, że EF utracił status rezydenta długoterminowego, ponieważ nie przybywał we Włoszech od ponad sześciu lat.

35. W tych okolicznościach Verwaltungsgericht Darmstadt (sąd administracyjny w Darmstadt) postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy obywatel państwa trzeciego, któremu pierwsze państwo członkowskie (w niniejszej sprawie Republika Włoska) przyznało status rezydenta długoterminowego na podstawie dyrektywy [2003/109], może żądać od drugiego państwa członkowskiego (w niniejszej sprawie od Republiki Federalnej Niemiec) odnowienia zezwolenia na pobyt wydanego mu na podstawie art. 14 i nast. dyrektywy [2003/109] bez przedstawienia dowodu na to, że nadal ma status rezydenta długoterminowego?

W razie udzielania odpowiedzi przeczącej na to pytanie:

2) Czy pomimo okoliczności, że obywatel państwa trzeciego nie przebywał przez sześć lat na terytorium państwa członkowskiego, które przyznało mu status rezydenta długoterminowego, należy przyjąć, że obywatel ten nadal ma ten status w drugim państwie członkowskim tylko dlatego, że posiada on zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE wydane przez pierwsze państwo członkowskie na czas nieokreślony?

W razie udzielania odpowiedzi przeczącej na to pytanie:

3) Czy drugie państwo członkowskie jest uprawnione, w ramach odnowienia zezwolenia na pobyt, do zbadania utraty statusu rezydenta długoterminowego na podstawie art. 9 ust. 4 akapit drugi dyrektywy [2003/109] i ewentualnie do odmowy jego odnowienia, czy też pierwsze państwo członkowskie jest właściwe do stwierdzenia późniejszej utraty tego statusu?

W razie udzielania odpowiedzi twierdzącej na to pytanie:

4) Czy w takim przypadku badanie przesłanki utraty statusu rezydenta długoterminowego na podstawie art. 9 ust. 4 akapit drugi dyrektywy [2003/109] wymaga transpozycji do prawa krajowego, przy której określone zostaną okoliczności prowadzące do utraty statusu rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim, czy też wystarczy, aby prawo krajowe przewidywało, bez konkretnego odesłania do [tej] dyrektywy, że drugie państwo członkowskie może odmówić wydania zezwolenia na pobyt »jeżeli cudzoziemiec utraci status rezydenta długoterminowego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej«?».

36. Komisja Europejska złożyła uwagi na piśmie w obu tych sprawach.

37. Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 8 listopada 2022 r. sprawy te zostały połączone do celów ustnego etapu postępowania i wydania orzeczenia przez Trybunał.

IV. Analiza

38. Poprzez drugie pytanie in fine w sprawie C-829/21, na którym, o co zwrócił się Trybunał, skupia się niniejsza opinia, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, jaka jest właściwa data dla oceny istnienia statusu rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim na potrzeby odnowienia dokumentu pobytowego w drugim państwie członkowskim.

39. W szczególności, sąd ów dąży do ustalenia, czy w ramach skargi na odmowę odnowienia dokumentu pobytowego w państwie członkowskim innym niż państwo, które przyznało obywatelowi państwa trzeciego status rezydenta długoterminowego, datą właściwą do uwzględnienia powinna być data złożenia wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego czy data wydania ostatniej decyzji administracyjnej lub sądowej dotyczącej tego wniosku.

40. Tytułem wstępu zauważam, iż z ustanowionego w dyrektywie 2003/109 mechanizmu wynika, że właśnie z uwagi na to, że pierwsze państwo członkowskie przyznało obywatelowi państwa trzeciego status rezydenta długoterminowego na podstawie art. 4 tej dyrektywy, dana osoba może nabyć prawo pobytu na terytorium drugiego państwa członkowskiego.

41. Artykuł 14 rzeczonyj dyrektywy przewiduje bowiem, że posiadanie przez daną osobę statusu rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim jest warunkiem nabycia prawa pobytu na terytorium innych państw członkowskich i jest niezbędne do uzyskania dokumentu pobytowego w drugim państwie członkowskim. Przyznane w drugim państwie członkowskim prawo pobytu wynika zatem ze statusu rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim.

42. Ponadto, z brzmienia art. 9 i 14 w związku z art. 22 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2003/109 wynika, że tak długo, jak obywatel państwa trzeciego nie uzyska statusu rezydenta długoterminowego lub jeśli status ten utracił albo cofnięto mu go, drugie państwo członkowskie może odmówić odnowienia dokumentu pobytowego i zobowiązać daną osobę do opuszczenia jego terytorium.

43. Tym samym nie ma wątpliwości, że status rezydenta długoterminowego musi istnieć w dniu złożenia wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego w drugim państwie członkowskim.

44. W sprawie C-129/22 nie pojawia się zatem kwestia daty właściwej dla oceny istnienia statusu rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim. EF wjechał bowiem do Niemiec w dniu 1 kwietnia 2014 r. Wydaje się, że sześcioletni okres przewidziany w art. 9 ust. 4 akapit drugi dyrektywy 2003/109 upłynął w dniu 1 kwietnia 2020 r. Tymczasem ostatni wniosek o odnowienie zezwolenia na pobyt EF w Niemczech został złożony w dniu 17 marca 2021 r. EF nie mógł zatem uzyskać odnowienia swojego dokumentu pobytowego w Niemczech. Jednakże do właściwych organów należy, zgodnie z art. 9 ust. 4 akapit ostatni tej dyrektywy, ustalenie u organów pierwszego państwa członkowskiego, czy status ten nie został zachowany.

45. W sprawie C-829/21 Trybunał pragnie w szczególności uzyskać wyjaśnienie w kwestii daty właściwej – w ramach skargi na odmowę odnowienia zezwolenia na pobyt w drugim państwie członkowskim – dla oceny istnienia statusu rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim.

46. W tym względzie wydaje mi się, że trzy różne daty można by przyjąć za istotne dla oceny istnienia tego statusu. Może chodzić albo o dzień złożenia wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego w drugim państwie członkowskim, albo o dzień wydania przez administrację decyzji w sprawie tego wniosku, albo o dzień wydania rozstrzygnięcia przez sąd w sprawie skargi na odmowę odnowienia dokumentu pobytowego.

47. W odniesieniu do drugiej i trzeciej opcji jestem zdania, że możliwość odnowienia dokumentu pobytowego rezydenta długoterminowego w drugim państwie członkowskim nie powinna zależeć od szybkości lub długości rozpatrywania i analizowania wniosku przez właściwe organy tego państwa członkowskiego.

48. Prawo pobytu, o korzystanie z którego wnosi rezydent długoterminowy, – jeżeli wniosek o odnowienie dokumentu pobytowego został złożony w czasie, gdy dana osoba posiadała status rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim – nie może zależeć od przypadkowości dat wydania decyzji ani od upływu czasu, jak w sprawie C-829/21.

49. Dopiero bowiem po zawieszeniu postępowania trwającym prawie trzy lata (od dnia 1 listopada 2017 r. do dnia 7 września 2020 r.) pozwana w postępowaniu głównym podniosła, że TE nie przebywała we Włoszech od ponad sześciu lat i że jej status rezydenta długoterminowego już tam wygasł.

50. Tym samym wydaje mi się, że uzależnienie prawa pobytu w drugim państwie członkowskim od daty wydania ostatniej decyzji administracyjnej lub sądowej, a zatem od szybkości rozpatrzenia przez właściwy organ wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego, podważyłoby skuteczność dyrektywy 2003/109.

51. Podejście to byłoby sprzeczne nie tylko z celem owej dyrektywy polegającym na zbliżeniu praw obywateli państw trzecich posiadających zezwolenie na pobyt długoterminowy z prawami przyznanymi obywatelom Unii⁶, ale także byłoby sprzeczne z zasadami równego traktowania i pewności prawa.

52. W odniesieniu w szczególności do postępowania sądowego skierowanego przeciwko odmowie przez administrację odnowienia dokumentu pobytowego obywatela państwa trzeciego, sprzeczna z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i z prawem do skutecznego

⁶ Zobacz motyw 2 dyrektywy 2003/109.

środka prawnego byłaby sytuacja, w której skorzystanie ze środka prawnego przewidzianego w art. 20 dyrektywy 2003/109 mogłoby doprowadzić do tego, że obywatel państwa trzeciego będący rezydentem długoterminowym mógłby utracić prawo pobytu w drugim państwie członkowskim z powodu upływu czasu właściwego dla tego rodzaju sporów, nad którym wnioskodawca wydaje się nie mieć żadnej kontroli⁷.

53. Ponadto, w ramach takiego postępowania sądowego zgodność z prawem danego aktu należy oceniać na podstawie okoliczności faktycznych i prawnych istniejących w dniu wydania tego aktu. Tymczasem dla oceny, czy obywatel państwa trzeciego posiada status rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim właściwy organ administracji powinien uwzględnić datę złożenia wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego oraz dokumentacji dowodowej zgodnie z art. 15 ust. 4 dyrektywy 2003/109.

54. Tym samym nie można podnosić w postępowaniu sądowym przeciwko obywatelowi państwa trzeciego, że po odmowie odnowienia dokumentu pobytowego utracił on w trakcie postępowania administracyjnego lub sądowego status rezydenta długoterminowego w pierwszym państwie członkowskim ze względu na upływ czasu między dniem złożenia wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego w drugim państwie członkowskim a dniem, w którym sąd orzeka o zgodności z prawem decyzji administracji o oddaleniu tego wniosku.

55. Niemniej utrata statusu rezydenta długoterminowego w trakcie postępowania administracyjnego lub sądowego nie jest pozbawiona konsekwencji. Nic nie stoi bowiem na przeszkodzie, aby organ administracji, po ustaleniu, że status rezydenta długoterminowego nie został przedłużony w pierwszym państwie członkowskim na podstawie art. 9 ust. 4 akapit ostatni dyrektywy 2003/109, stwierdził, że obywatelowi państwa trzeciego cofnięto status rezydenta długoterminowego lub że go utracił na podstawie art. 9 ust. 4 akapit drugi tej dyrektywy, oraz aby na podstawie art. 22 owej dyrektywy odmówił temu obywatelowi odnowienia zezwolenia na pobyt lub wycofał jego dokument pobytowy.

56. Jednakże ta odmowa odnowienia lub to wycofanie musi być przedmiotem nowej decyzji właściwego organu, która może zostać ponownie zaskarżona, a zatem nie może zostać wydana w ramach pierwotnego postępowania.

57. W świetle powyższego proponuję, aby Trybunał orzekł, iż art. 9 ust. 4 i art. 14 dyrektywy 2003/109 należy interpretować w ten sposób, że w ramach postępowania w sprawie odnowienia dokumentu pobytowego w państwie członkowskim innym niż państwo, które przyznało obywatelowi państwa trzeciego status rezydenta długoterminowego, datą właściwą dla oceny istnienia tego statusu, jest data złożenia wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego i dokumentacji dowodowej, a nie jakakolwiek data w trakcie administracyjnego etapu rozpatrywania tego wniosku lub ewentualnego etapu sądowego w razie zaskarżenia decyzji o odmowie odnowienia.

⁷ Zobacz analogicznie opinię rzecznika generalnego G. Hogana w sprawie Bundesrepublik Deutschland (Członek rodziny) (C-768/19, EU:C:2021:247, pkt 69).

V. Wnioski

58. W świetle wszystkich powyższych rozważań proponuję, aby na drugie pytanie prejudycjalne przedstawione w sprawie C-829/21 przez Hessischer Verwaltungsgerichtshof (wyższy sąd administracyjny dla Hesji, Niemcy) Trybunał odpowiedział w następujący sposób:

Artykuł 9 ust. 4 i art. 14 dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi, zmienionej dyrektywą 2011/51/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2011 r.,

należy interpretować w ten sposób, że:

w ramach postępowania w sprawie odnowienia dokumentu pobytowego w państwie członkowskim innym niż państwo, które przyznało obywatelowi państwa trzeciego status rezydenta długoterminowego, datą właściwą dla oceny istnienia tego statusu, jest data złożenia wniosku o odnowienie dokumentu pobytowego i dokumentacji dowodowej, a nie jakakolwiek data w trakcie administracyjnego etapu rozpatrywania tego wniosku lub ewentualnego etapu sądowego w razie zaskarżenia decyzji o odmowie odnowienia.